

A GABONAIPAR FELADATAI A KORSZERŰ GABONAÁTVÉTEL TERÜLETÉN

PROHÁSZKA OTTÓ*

A gabonaipar a tevékenysége során alapvetően a már kész alapanyag feldolgozására, illetve olyan termékek előállítására törekszik, amellyel kielégíti a táplálkozás ezen a területen támasztott igényeit.

A búza feldolgozása útján nyert termék a magyar nép történelmében a „kenyér” biztosításával, a megélhetés, a biztonság lehetőségével volt kapcsolatban. Ez a szoros kapcsolat a ma emberére még hat, de az étkezési szokások változásával a történelmi kapcsolat megszűnt, illetve megszűnőben van. Ehhez hozzájárul, hogy a táplálkozásunk az értékesebb és élettani szempontból hasznosabb többértű hasznosítás irányába mozdult el.

Ez a hatás társadalmi érdek és ezért fokozottabban törekednünk kell a gazdaságos és takarékos, csak a tényleges igények szerinti felhasználásra.

A gabonaipar érdekeltsége az előzőek szem előtt tartásával már a mezőgazdasági tevékenységbe való bekapcsolódással a vetőmagkutatásnál jelentkezik és a fogyasztásra kész állapotú termékig tart. Ezt iparunk csak úgy tudja megvalósítani, hogy kiterjedt minőségvédő feladatokat is végez.

Rendező elvként használja a szabványos előírásokat; a minőségileg megalapozott feladatvégrehajtást végez, közreműködők azonos felfogására épülő együttműködést fejleszt ki.

A búza őrlésénél keletkező főbb termékek — lisztek, asztali dara, búzacsíra — olyan technológia kialakítását igényeli, hogy az azonos és lehetőleg állandó minőségű alapanyagból (búzából) az egyes őrlési fázisokban kinyerhessük valamennyi terméket. Ebből következik, hogy az őrlés nem általános folyamat és egyúttal nem a speciális technológiai folyamatok összessége.

Ebből következik továbbá az, hogy a lisztfelhasználók igényeit az iparnak érzékenyen tudomásul kell vennie és ezért az étkezési búzával szemben támasztott követelményeket megfelelően kell érvényesítenie.

A mezőgazdasági termelés mennyisége és a fajtamegválasztás az elmúlt években jelentősen javult. Ez a folyamat ma is tart.

Különös hangsúlyt kap a vállalati munkában az a tény, hogy 1980. január 1-ei új búzaszabvány lép életbe. Szakmai körökben ismert, hogy a szabvány javító és a malmi búzát különböztet meg. Ez lényegében minőségi csoport megkülönböztetést jelent.

* Csongrád megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat

A minőségi csoportok közötti különbségtétel gondos felkészülést és megalapozott műszeres átvételt; majd a minősítés eredményeként a gondos különtárolás feltételeinek biztosítását követeli meg.

Feltételezhető; hogy a szabvány hatására fokozatosan alakulnak ki a gyakorlat szervezési módszerei és a nagytömegű gabona kezelésével járó tapasztalatok.

Hangsúlyozni kell, hogy a szabvány igényessége az eszközök megteremtésének és biztosításának igényességét is jelenti. Vállalatunk is — mint valamennyi gabonaipari vállalat — 1978 és 1979 években a kalászos felvásárlás során úgynevezett objektív minősítési vizsgálatokkal kísérleteket végzett.

Vállalatunknál a kísérlet a hőmezővásárhelyi 20 000 tonnás siló felvásárlási körzetére terjedt ki. A két év meghatározója lényegében a termés mennyisége és az időjárás adta minőségi különbség volt. Az 1979. évi felvásárlás nagyobb számú minősítés elvégzésére adott lehetőséget.

A valorigrammok tapasztalata szerint érzékelhető volt a gyors tézta kialakulás és a kis stabilitás.

Az 1979-ben szállító gazdaságok növekvő súlyt helyeztek arra, hogy a tételleket fajtajelzéssel lássák el.

A fajtajelzések azonosítás után a következő összetételt mutatták:

Jubilejnaja	az összes mennyiség	22 %-a
Partizánka	az összes mennyiség	7 %-a
Rana	az összes mennyiség	27 %-a
GKF—2	az összes mennyiség	6 %-a
MV—5	az összes mennyiség	3 %-a
Vegyes étkezési	az összes mennyiség	25 %-a.

Az azonosítást fenolos vizsgálattal végeztük el. Összességében megállapítottuk, hogy az étkezési búza kritériumainak valamennyi tétel megfelelt.

A műszeres vizsgálatok a későbbiek során igazolták, hogy a búzák átlagban B₁ sütőipari értéket képviselő minőségi csoportba, 4 mm-s sikér területenységgel volt jellemezhető.

A vizsgálatra fordított időtartamokra a következők voltak a jellemzők:

a fenolos reakcióidő 2—4 óra

a műszeres vizsgálat általában 24 óra

A következőkben néhány olyan kérdésre kívánok rámutatni, amelyek az eddigi gyakorlat és szabály által támasztott követelményből — a felsorolás teljességének igénye nélkül — következnek:

— a műszeres átvétel feltételeit a gabonabetakarítás teljes rendszerében szervezeten kell végigvezetni. Az ipar rendelkezésére álló minősítési módszerek és eszközök vizsgálati idejéből kiindulóan azt következtetjük, hogy a búza minőségének megállapítását már a táblán, aratás előtt kell megkezdeni. Ehhez a mezőgazdasági üzemeknek jövedelmezőségi érdeke fűződik. Ez önmagában már jelentős változás. Ugyanis az eddigi gyakorlat alapján — az étkezési búza „szérün” való kezelésének a halomkezelés volt módszere. A szabvány betartása és a jövedelmezőségi körülmények érdekében a keveredés esélyét minimálisra kell csökkenteni. A nem gondos munka ezen a területen árbevétel-elmaradást jelent.

— A gabonaipar átvevő helyein az egymás után érkező és különböző előjelzett minőségű búzatételek között azonnali döntéssel szelektálni kell. Az átvevő dolgozó szakmai tapasztalatain múlik, hogy minősítési tévedés ne történjen, mert egy rossz megítélés a már javító búza halom minőségét leronthatja.

- A szabvány valószínűen azt a gyakorlatot hozza, hogy a minősítésre váró tételek mennyisége növekedni fog. Így a búza csak a minősítés után kerül majd végleges helyére a raktárban. A minősítések viszonylagos időigényessége a rendelkezésre álló raktárférőhelyek kihasználási mutatóját is befolyásolni fogja. Mind nagyobb mértékben megnő az egy telepen belüli elkülöníthetőség műszaki megoldásának fontossága.
- A búza tovább feldolgozása szempontjából a minősítés jól elvégzése csökkenti azt a kockázatot, ami a véletlenszerű minőségi csoportok felcseréléséből következne be. A javító búza magasabb ára egyben az alapanyag hasznosulási mutató érzékenységet is jelenti. A kihozatalnak (lisztek összetételi arányainak) arányosnak kell lennie az alapanyagárrakkal. Ezen gazdasági összefüggések a minőségellenőrzés vállalati hálózat szerveztségének és szakmai képzettségi szintjének jelentős javulását feltételezik.

Az előzőek vázlatosan érzékeltetik, hogy a minőségi termelésre való átállás széles körű szerveztséget és fokozottabb együttműködést várnak el együttesen.

A búza termelésének és feldolgozásának valamennyi döntő fontosságú pontján uralkodónak kell lennie a rendszerszemléletű irányításnak és befolyásolásnak.

A búza feldolgozását végzők bízunk abban, hogy az eszközök biztosításával és az együttműködők jó szervezési tevékenységével a szabvány igen értelmes és a fejlődést elősegítő szándék maradéktalanul megvalósul.

CEREALS INDUSTRY TASKS IN MODERN CEREALS INSPECTION

Otto Prohászka

It is stressed that the demands of flour users must be considered by the cereals industry, and the requirements relating to food wheat must be attained appropriately in agriculture. The new wheat standards in force from 1 January 1980 distinguishes „improving wheat” and „milling wheat” Starting from the new classification system, the importance of the technical solution of differentiability is expected to increase at cereals industry plants.

DIE AUFGABEN DER GETREIDEINDUSTRIE AUF DEM GEBIETE DER MODERNEN GETREIDEÜBERNAHME

Otto Prohászka

Verfasser betont, dass die Getreideindustrie die Ansprüche der Mehlerverbraucher zur Kenntnis nehmen muss, deshalb müssen die auf den Speiseweizen bezüglichen Forderungen bei der Landwirtschaft entsprechend geltbar gemacht werden. Die am 1. Januar 1980 in Kraft tretende neue Weizenorm unterscheidet zwischen „verbesserndem Weizen” und „Mühlen-Weizen”. Ausgehend von dem neuen Qualifizierungssystem wird voraussichtlich die Bedeutung der technischen Lösung der Differenzierung in den getreideindustriellen Betriebsanlagen zunehmen.

ЗАДАЧИ ЗЕРНОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ОБЛАСТИ СОВРЕМЕННОГО ПРИЁМА ЗЕРНА

О. Прохаска

Автор подчёркивает, что зерновая промышленность должна принимать во внимание требования, предъявляемые к муке её потребителями, а потому в сельском хозяйстве должны соответственно удовлетворяться относящиеся к пищевой пшенице требования. Вступивший в силу с 1-го января 1980 г. новый пшеничный стандарт разграничивает «улучшающую качество пшеницу» и «мельничную пшеницу». В связи с новой системой оценки качества следует ожидать повышения значения применяемых в зерновых цехах технических решений по разграничению.